

KAIA & KARIM

FUGLEN SOM FORSVANT

loop
MILJØ-
SKOLE

PÅ TUR

Det er turdag i barnehagen. Maria, Kaia og Karim skal på tur i marka med noen voksne fra barnehagen. De skal gå på tur for å lære litt om naturen. De voksne heter Anne og Alfred. Maria har med druer hun spiser fra et glass. Hun spytter druesteiner veldig langt.

Kaia ser en stor, svart fugl. Den ligger stille på bakken. Fuglen rører seg ikke. Den flyr ikke.

- Den er død, sier Karim.
- Stakkars fugl, sier Kaia.
- Stakkars, stakkars fugl, sier Karim.
- Vi må begrave den.

FUGLEN FÅR EN GRAV

De graver et hull i bakken. — Vi må lage et pledd den kan ha over seg, sier Kaia.

De finner løv. Det er høst, og bladene har mange fine farger. De pakker inn fuglen i bladene. Karim har funnet en stor, flat stein.

— Vi legger den oppå, sier han.
— Da kan ingen rever spise fuglen, sier Kaia.

Maria har mistet glasset hun hadde druer i på bakken. Hun finner det ikke igjen. Men nå må de gå. De skal dra hjem. Så kommer vinteren.

HVOR ER FUGLEN?

Etter vinteren blir det vår. Sola har varmet i mange uker.

De bestemmer seg for å gå tilbake samme sted de var sist. Det er fint å gå på tur. Karim lurer på hvordan det har gått med fuglen.

— Skal vi grave den opp og se? spør han.
Det gjør de. De finner den store, flate steinen.
Kaia graver dypere. Fuglen er borte. Men Maria finner glasset sitt. Hun tråkker på det og faller.
— Au, rumpa mi! ler hun.

HVORFOR BLE FUGLEN BORTE?

De terner et bål og snakker om det rare som har skjedd. De voksne forteller at noen ting i naturen brytes ned over tid, andre ikke.

- Hvorfor ble fuglen borte? spør Karim.
- Glasset mitt ble ikke borte, sier Maria.
- Men hvis vi graver det ned? sier Karim.

- Hva med et nedgravd bananskall? sier Maria.
- Det kommer an på om det blir spist opp, sier Anne.
- Hvem gjør det? spør Maria.
- Ikke jeg, sier Alfred.
- Jeg skal fortelle dere om det, sier Anne.

TYGG, TYGG, TYGG!

- Se på bladet til Karim, sier Anne.
- Det er nesten borte.

Mange tusen bakterier har spist på det. Vi kan se dem i et mikroskop. Små sopp har også spist. Anne pirker i en råtten trestokk. Hun tar forsiktig opp et lite dyr.

- Et skrukketroll, sier hun.
- Meitemark og skrukketroll har spist.
- Småkrypene spiser. Så bæsjer de.
- Da blir det jord, litt etter litt.
- Har de spist fuglen? spør Maria.
- Ja. Og da ble fuglen til jord.

HVA BLIR TIL JORD?

Maria, Kaia og Karim vil se hva som blir til jord. De graver mange hull. Der legger de drikkekartonger, en maisboks, glasset til Maria, en ketsjupflaske og et bananskall. De setter opp små skilt.

— Det likner et blomsterbed, sier Maria.

Karim ler.

- Kanskje det vokser opp hundre bokser med mais! sier Karim.
- Og tusen melkekartonger, sier Maria.
- Ketsjup ønsker jeg meg, sier Kaia.
- Men hva liker meitemarken best, tro? undrer Anne.

NOE ER SPIST OPP!

Det har vært sommer.

Det er høst. Maria, Kaia og Karim er på tur igjen sammen med Anne og Alfred.

De har gravd opp tingene som de gravde ned da det var vår. De vil se hva som er blitt borte siden

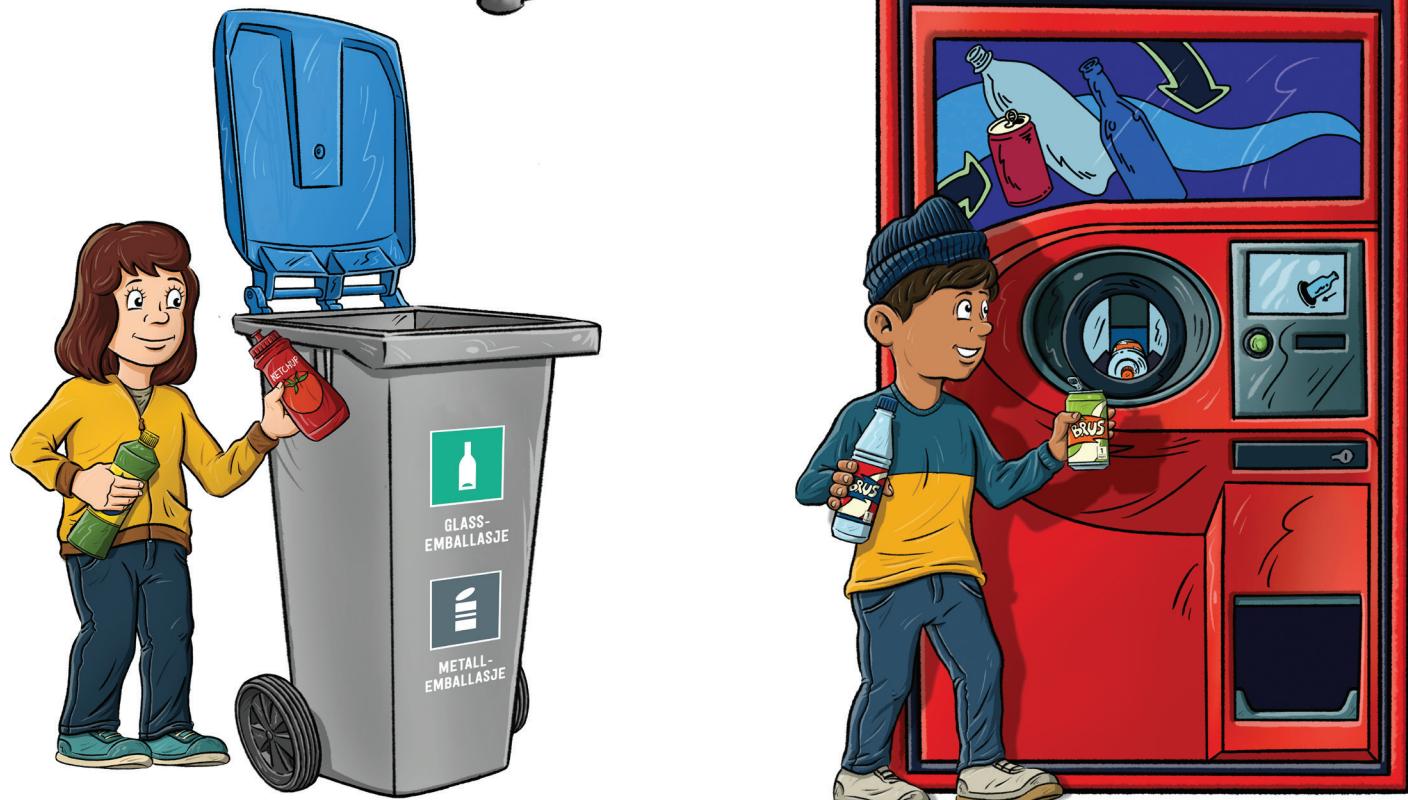
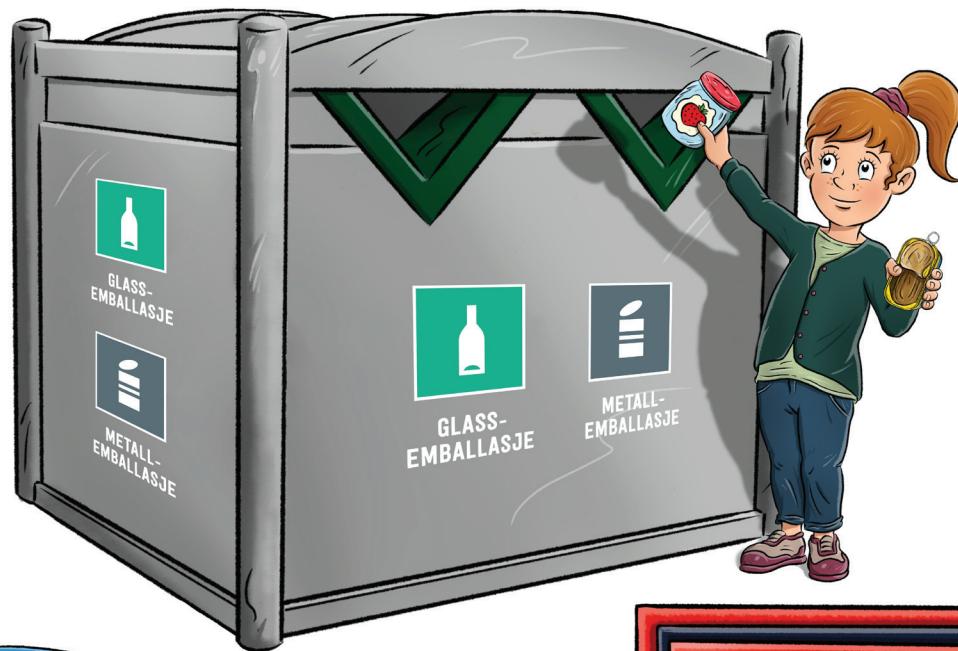
sist. Kartongene, glasset, boksen og ketsjupflaska er der.

— Men bananskallet? spør Maria.

— Spist opp! roper hun.

Karim finner det heller ikke.

— Tygd og bæsja ut! ler han.

Å SORTERE ER LURT

Barna har lært at noen ting i naturen brytes ned, andre ikke.

Vi må ikke kaste ting i naturen.

Skal vi kaste noe, så må vi gjøre det riktig sted.

Kaster vi ting riktig sted, så kan det meste bli til nye, fine ting. Maria, Karim og Kaia kan sortere.

De kaster tingene der de skal.

— Men maten? sier Maria.

— Skal vi grave ned all maten? Slik som bananskallet?

— Nei, sier Anne. — Det er så mye. Men vi kan ta maten i en kasse. Vi kan gjøre det riktig.

Vi kan lage kompost. Vil dere være med?

KOMPOST

Maria, Kaia og Karim har en kasse. I bunnen har de lagt kvister. I kassa legger de potetskrell og mat som de ikke har spist opp. Så får kassa strø. Strø er kvister som er kutta opp i småbiter. Så rører de med en lang pinne.

Da blir det deilig for de små dyra som skal spise maten. Bakteriene får det varmt og godt. De skal dele opp alt i kassa. Etter en tid er det blitt til jord. Den nye kompostjorda kan de bruke til å dyrke mat eller planter i.

DRØMMER

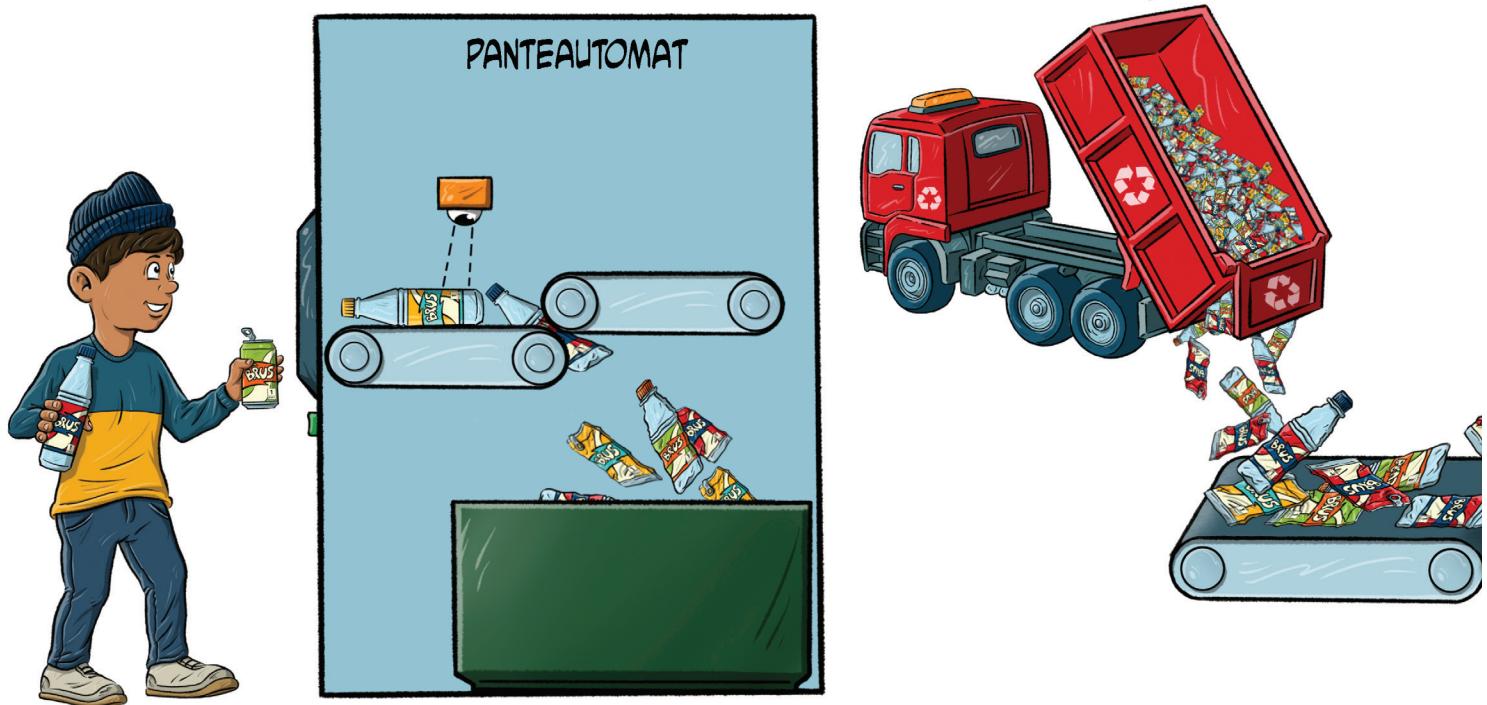
- Hva vil dere dyrke i den nye jorda? spør Anne.
- Store, saftige epler og pærer! roper Maria.
- Deilige, søte bær; jordbær, bringebær og blåbær! Nam! sier Karim.
- Og fargerike blomster som lukter godt og er store som trær! sier Kaia.

— Blomster, frukt og bær kan vi få til, sier Anne.

Kaia og Karim har lært at vi må sortere det vi skal kaste. Når avfallet er sortert, så kan det bli til nye, fine ting. Drikkeflasker og -bokser skal pantes i matbutikken.

KARIM PANTER

Karim panter plastflasker og aluminiumsbokser.
En bil henter dem og kjører dem til en fabrikk.

KAIA KASTER KARTONGER

Kaia liker melk og juice.
Når kartongene er tomme, skyller hun
dem og lar dem stå å dryppse seg tørre.
Hun kaster dem i dunken for
papirinnsamling.

Boksene smeltes. En maskin lager nye bokser. Flaskene til Karim er laget av plast. Flaskene blir presset og kvernet til små plastbiter.

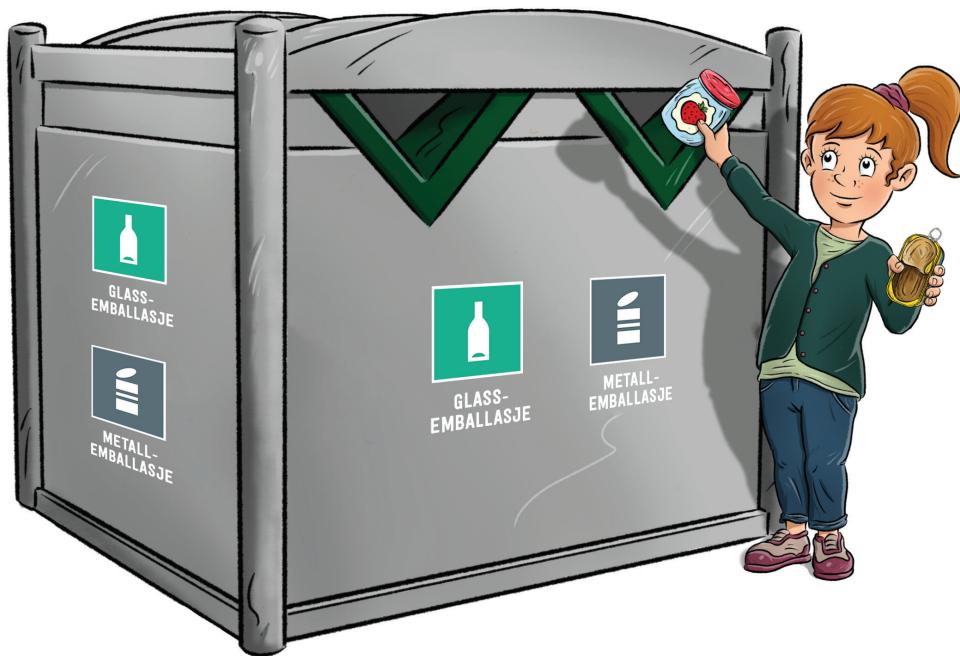
For å lage nye plastflasker smeltes de små plastbitene om til små reagensrør. En maskin blåser opp reagensrørene til flasker og fyller dem med drikke.

Kartongene blir hentet og kjørt til en fabrikk. Der kernes kartongene og legges i vann til de løser seg opp. Papirsuppa blir deretter silt, presset og varmet, slik at alt vannet blir borte.

Vips, så har vi nytt papir på digre ruller. Det nye papiret kan blant annet bli til nye pizzaesker. Kaia har en pizzaeske som er laget av gamle kartonger.

KAIA KASTER GLASS, OG KARIM KASTER EN BOKS

Kaia kaster det tomme glasset sitt på et innsamlingpunkt for glass- og metallemballasje. Det har vært syltetøy i det. Hun kan kaste glassflasker også. Glasset blir kjørt til en fabrikk.

Glass og flasker blir knust.

De blir knust til små biter. De små bitene blir sortert. Bitene smeltes. De kan bli til nytt glass. Noen av de små glassbitene blir til Glasopor, som man kan bruke når man bygger hus og nye veier. Kaia har et syltetøyglass som er laget av gamle glass.

Karim har spist mais.
 Han har henteordning og kaster den tomme hermetikkboksen i dunken for glass- og metallsemballasje. I dunken kan han kaste bokser som det har vært mat i. Boksene blir hentet og kjørt til en fabrikk sammen med glasset.

Boksene blir smeltet. Da kan man blant annet lage nye bokser av de gamle. Gamle bokser kan også bli til delene av en ny sykkel. Karim har en ny sykkel laget av gamle bokser.

HAR DU VÆRT PÅ TUR? HAR DU SETT FUGLER? HAR DU SETT SMÅ DYR?

SKRIV
ELLER
TEGN

A large rectangular frame consisting of a top and bottom horizontal dotted line and two vertical dotted lines. This frame provides a space for children to write or draw their responses to the question above.

HVA KAN VI BRUKE MELKEKARTONGEN TIL?

SKRIV
ELLER
TEGN

A large rectangular frame consisting of a top and bottom horizontal dotted line and two vertical dotted lines. This frame provides a space for children to write or draw their ideas for what they can do with a milk carton.

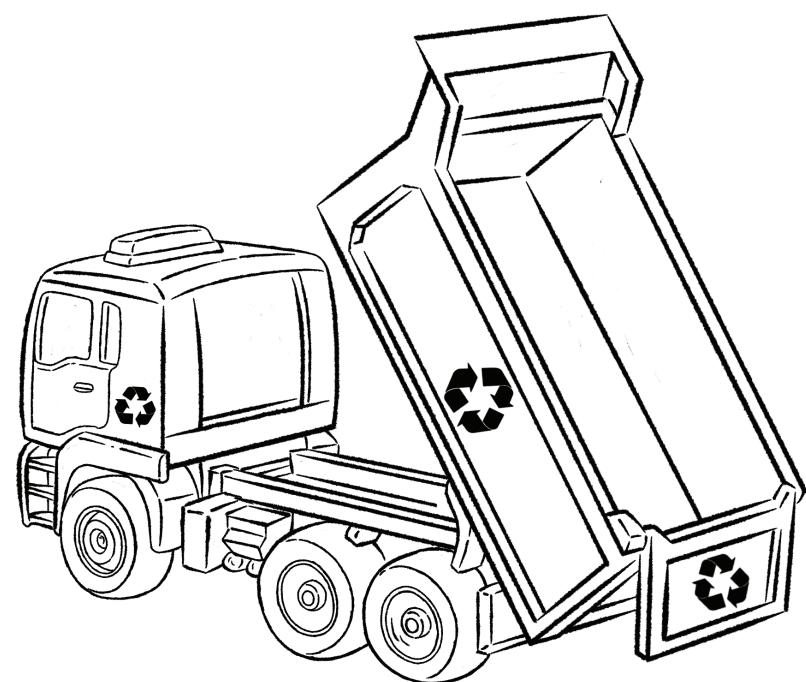
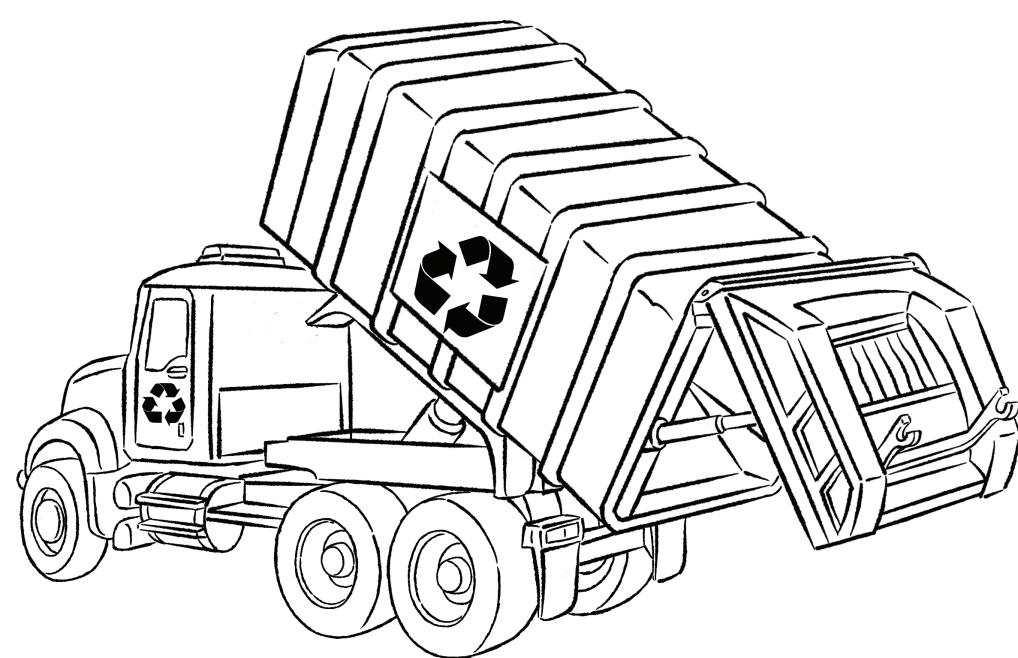
DU HAR LAGET FIN KOMPOSTJORD. HVA SKAL VOKSE HOS DEG?

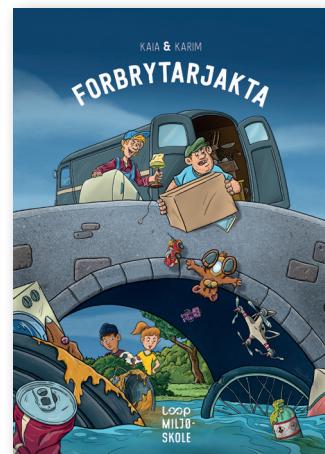
SKRIV
ELLER
TEGN

FARGELEGG
I FINE
FARGER!

FINNES
OGSÅ PÅ
NYNORSK

KUN
DIGITALT

HEFTENE ER GRATIS!

De kan bestilles på miljøskole.no

Eller ta kontakt med LOOP:
skole@loop.no

Forfatter **Jorun Gulbrandsen**
Illustratør **Johnny Likvern** fra Barnebokfabrikken

Utgiver **LOOP**
Layout **Jenny Kyvik Hutchens**
Trykk **Døvigen AS**
Utgitt **2017**
LOOP Miljøskole støttes av Klima- og miljødepartementet.

Heftet er trykket på resirkulert papir

